

Aftagerpaneler

Indhold

Forord s. 3
Kort om aftagerpaneler s. 4
Formål, regler og krav s. 5
Sammensætning s. 6
Start og løbende samarbejde s. 8
Funktioner og opgaver s. 9
Udvikling af uddannelserne s. 10
Netværk til erhvervsliv s. 11
Job og karriere s. 12
Strategiarbejde s. 13
Internationalisering s. 14
Sammenfatning s. 15

Udgivet af:
Danske Universiteter
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dkuni.dk

Juni 2011

Illustrationer:
Colourbox: Forsiden
David Askholm: s. 4 og 6
Tao Lytzen: s. 9
Københavns Universitet: s. 15

1. Forord

I 2007 blev det skrevet ind i universitetsloven, at universiteterne skal ned-sætte aftagerpaneler. Det er dog langt fra noget nyt, at universiteterne er i dialog med de virksomheder og institutioner, der aftager universiteternes kandidater. Panelerne er én ud af mange måder, hvorpå universiteterne involverer aftagere i arbejdet med at udvikle efterspurgte og tidssvarende uddannelser.

Formålet med denne folder er at gøre status over universiteternes arbejde med aftagerpaneler: Hvilke erfaringer har universiteterne gjort sig, siden aftagerpaneler blev gjort obligatoriske i 2007? Hvilke opgaver og funktioner har aftagerpanelerne? Hvordan kan man tænke aftagerpanelerne sammen med universiteternes øvrige erhvervs-samarbejde?

Folderen er tiltænkt alle, der gerne vil vide mere om universiteternes aftagerpaneler. Det kan være virksomheder, politikere eller organisationer. Det kan også være universitetsfolk og aftagerpanelmedlemmer, der søger inspiration til det videre arbejde.

Universiteterne udvikler løbende samarbejdet med aftagerne og afprøver forskellige dialogformer. Dette gælder også i forhold til aftagerpanelerne, og der er flere områder, hvor vi kan arbejde videre med formen. Men selvom der er udviklingspotentialer, er der også rigtig mange gode eksempler på udbytterig dialog til gavn for studerende, universiteter og aftagere.

God læselyst.

Jens Oddershede
Formand for Rektorkollegiet
Talsmand for Danske Universiteter

2. Kort om aftagerpaneler

Universiteterne er i dialog med aftagerne af universiteternes kandidater om uddannelsernes relevans på mange forskellige måder. En form for aftagerdialog er de såkaldte aftagerpaneler. Et aftagerpanel er generelt sammensat af eksterne repræsentanter for de brancher, som den enkelte uddannelse giver adgang til. Panelets overordnede opgaver er at indgå i en dialog med universitetet om uddannelsernes kvalitet og relevans og at bidrage til udviklingen af nye og eksisterende uddannelser.

Dette afsnit handler om, hvad aftagerpanelerne er og kan, herunder formål, lovmæssige krav og sammensætning.

Samarbejde mellem universiteter og aftagere

Aftagerpaneler er én slags samarbejde om uddannelse mellem universiteter og aftagere, og de er således en mindre delmængde af universiteternes samlede dialog med aftagerne. Der er mange andre former for samarbejder:

- Projekter sammen med virksomheder
- Virksomhedsdating
- Mentorordninger
- Case competitions
- Formidling af studiejob og praktik
- Gæsteforelæsere fra erhvervslivet
- Censorkorps

2.1 Formål, regler og krav

Siden 2007 har det været obligatorisk for universiteterne at nedsætte aftagerpaneler med eksterne repræsentanter. Universiteterne skal inddrage aftagerpanelerne i udviklingen af uddannelserne og indgå i dialog med panelerne om uddannelsernes kvalitet og relevans.

Når et universitet ansøger ACE Denmark om at få en uddannelse akkrediteret, skal universitetet blandt andet dokumentere, at aftagerpaneler har været involveret i udviklingen af uddannelsen.

Universitetslovens § 13 a

”§ 13 a. Universitetet nedsætter et eller flere aftagerpaneler, der sammensættes af udefra kommende medlemmer. Medlemmerne skal tilsammen have erfaring med og indsigt i uddannelsesområdet og de ansættelsesområder, som uddannelserne giver adgang til.

Stk. 2. Universitetet sikrer dialog mellem aftagerpanelet og universitetet om uddannelsernes kvalitet og relevans for samfundet og inddrager aftagerpanelet ved udvikling af nye og eksisterende uddannelser samt ved udvikling af nye undervisnings- og prøveformer.

Stk. 3. Aftagerpanelet kan afgive udtalelse og stille forslag til universitetet om alle spørgsmål, der vedrører uddannelsesområdet. Aftagerpanelet skal afgive udtalelse om alle spørgsmål, som universitetet forelægger for aftagerpanelet.”

Akkreditering og dokumentation af involvering af aftagerpaneler

Siden 2007 har det været et lovmæssigt krav, at universitetsuddannelser skal gennemgå en ekstern kvalitetssikring kaldet akkreditering. Det er akkrediteringsinstitutionen ACE Denmark, der akkrediterer nye og eksisterende universitetsuddannelser. Som et led i akkrediteringsprocessen er der krav om, at universitetet sandsynliggør, at der er behov for uddannelsen, og at relevante aftagere og aftagerpaneler har været involveret i udviklingen af uddannelsen.

2.2 Sammensætning

Universitetsloven fastlægger, at universiteterne skal nedsætte aftagerpaneler, men der er vide rammer for den konkrete udformning af panelerne. Hver uddannelse og hver branche har sine særlige behov, og derfor giver det god mening, at der er fleksible muligheder for at sammensætte og bruge panelerne.

Hvordan det enkelte universitet sammensætter aftagerpaneler, afhænger dels af universitetets overordnede organisation, dels af hvilket niveau universitetet har fundet det mest hensigtsmæssigt at etablere aftagerpaneler på.

Ofte ses en form for overordnet aftagerpanel eller *advisory board*, som det kaldes flere steder. Denne type panel fungerer som en strategisk sparringspartner i forhold til universitetets ledelse eller fakultetets dekan, og bliver brugt i mange forskellige sammenhænge.

Herunder er der typisk oprettet en lang række aftagerpaneler på enten institut-, fagområde- eller uddannelsesniveau. Nogle universiteter har oplevet, at institutpaneler har været for brede, og har derfor oprettet mere uddannelsesnære aftagerpaneler. Dette er sket for at sikre, at aftagerpanelet har en konkret, faglig viden inden for det specifikke uddannelsesområde.

En anden model, som har fungeret godt flere steder, er at oprette et fælles aftagerpanel for en gruppe beslægtede uddannelser, der har samme aftagerfelt. Dette er set inden for områder som "miljø og energi" og "kemi og farmaci".

I forbindelse med oprettelsen af et aftagerpanel gør universitetet sig også overvejelser om, hvilket niveau i aftagerens organisation, der skal være repræsenteret – altså om panelet skal bestå af repræsentanter på ledelsesniveau, eller om panelet også skal favne de medarbejdere fra aftagervirksomheder, der har direkte kontakt med nyuddannede.

I mange tilfælde er det væsentligt at have begge grupper med: Ledelsesrepræsentanter, fordi det er dem, der har et overordnet perspektiv på virksomhedens strategi og fremtidige behov for arbejdskraft, og de medarbejdere, der har den direkte kontakt til kandidaterne, fordi de kan bidrage med meget konkret feedback om kandidaternes faglighed og kompetencer.

Det virtuelle aftagerpanel

På Business and Social Science, Aarhus Universitet, har man samlet en del af sine videreuddannelses- og alumneaktiviteter hos AU Executive – Business and Social Sciences. Ud over et almindeligt fysisk aftagerpanel, som mødes 1-2 gange årligt, er der til denne gruppe uddannelser yderligere knyttet et virtuelt aftagerpanel. Dette består af en gruppe på ca. 1000 alumner, som bl.a. benyttes til at give konkret feedback på eksisterende uddannelser og input til spørgsmål om nye masteruddannelser.

Kombination af centralt panel og institutpaneler

Danmarks Tekniske Universitet har 19 advisory boards på institutniveau og ét centralt aftagerpanel med 19 medlemmer; ét fra hvert af institutternes advisory boards. Aftagerpanelet er sammensat af repræsentanter på ledelsesniveau fra primært større virksomheder, men også små virksomheder er repræsenteret. Ud over opgaver i forbindelse med akkreditering og generel orientering fra DTU, har panelet haft temadrøftelser om bl.a. "Ingeniøren 2020" med fremtidens ingeniørkompetencer i centrum.

2.3 Start og løbende samarbejde

Det er universiteternes erfaring, at det er vigtigt at få skudt samarbejdet med aftagerpanelerne godt i gang. Det kan fx ske i form af en intro-dag, hvor panelmedlemmerne besøger campus og drøfter forventninger til samarbejdet med repræsentanter for universitetet. Dette er med til at give paneldeltagerne et indtryk af rammerne for arbejdet med uddannelsernes udvikling og til at gøre panelets formål og kompetencefelt klart.

I forhold til løbende at samle panelet til møder er det en udfordring, at medlemmerne har travlt med mange andre opgaver. Temadrøftelser af aktuelle emner og tydelig kommunikation af mødernes formål er med til at gøre det attraktivt for panelmedlemmerne at deltage. I forbindelse med akkreditering har panelet en række opgaver, der har karakter af rutine, og som har nogle faste tidsfrister. Det kan være svært at gøre det attraktivt for panelmedlemmerne at deltage i denne type rutineprægede aktiviteter med en stram tidsramme.

Forventningsafstemning

Det Tekniske Fakultet på Syddansk Universitet prioriterede at lave en grundig forventningsafstemning i forbindelse med opstarten i 2008. Baggrunden for dette var at synliggøre både fakultetets forventninger til aftagerne og omvendt, således at aftagerpanelet kunne give deres input til, hvad de gerne ville have ud af samarbejdet med universitetet. Møderne i aftagerpanelet har siden været præget af temadrøftelser om bl.a. fakultetets forskning, uddannelseskoncept og samarbejde med erhvervslivet. Derudover møder panelet løbende repræsentanter fra de enkelte uddannelser, fx ved at disse holder oplæg på møderne, eller at panelet besøger de forskellige institutter. Dette har været medvirkende til, at panelmedlemmerne prioriterer møderne højt, og der har kun været meget lille udskiftning blandt de 14 medlemmer.

3. Funktioner og opgaver

Rammerne for den konkrete udformning af aftagerpaneler er vide, og derfor kan aftagerpaneler have mange forskellige funktioner og opgaver til gavn for studerende, faglige miljøer og aftagere. Aftagerpaneler er én ud af mange måder, hvorpå universiteterne samarbejder med aftagere og erhvervsliv. Derfor er det vigtigt, at det enkelte universitet har frihed til at tilrettelægge arbejdet med panelerne, så indsatsen spiller sammen med universitetets andre tiltag om erhvervssamarbejde og aftagerdialog. Dette afsnit skitserer nogle af de mest udbredte anvendelsesmuligheder for aftagerpaneler.

Det er mange universiteters erfaring, at panelerne bliver brugt til andet og mere end de formål, som de formelt er tiltænkt. Derfor kommer afsnittet ikke alene ind på aftagerpanelernes formelle rolle i forhold til uddannelsernes udvikling, men også på, hvordan aftagerpanelerne kan bidrage til udbygning af universitetets netværk, styrkelse af de studerendes karrieremuligheder, internationalisering af uddannelserne og strategisk udvikling. Punkterne er tænkt som et idékatalog til inspiration og information.

3.1 Udvikling af uddannelserne

Der er krav om, at det enkelte universitet konsulterer aftagerpaneler, når universitetet påtænker at starte nye uddannelser. Universitetet skal også inddrage aftagerpaneler i forbindelse med turnusakkreditering af allerede eksisterende uddannelser.

I forbindelse med oprettelsen af nye uddannelser vil universitetet typisk præsentere aftagerpanelet for en første skitse til den planlagte uddannelse. Aftagerpanelets bemærkninger bliver efterfølgende indarbejdet i den ansøgning, som universitetet skal indgive til ACE Denmark. Derudover bliver en skriftlig udtalelse fra aftagerpanelet ofte vedlagt uddannelsesansøgningen.

Med hensyn til den løbende udvikling af eksisterende uddannelser leverer aftagerpanelerne mange steder feedback om de dimittender, som aftagerne ansætter. Disse input kan bruges til alt fra mindre justeringer af specifikke fag til større omstruktureringer af en uddannelse.

Der er mange eksempler på positive tilbagemeldinger om, at universitetets kandidater både fagligt og personligt lever op til de krav, som arbejdspladsen stiller. Også denne form for feedback er vigtig for universiteterne, da den bekræfter, at der er efterspørgsel på kandidater fra uddannelsen, og at uddannelsen er relevant.

Ad hoc-grupper i udviklingsfasen

På Aalborg Universitet nedsættes der typisk nye ad hoc-grupper med aftagere i forbindelse med udviklingen af nye uddannelser. På den måde kan universitetet sammensætte grupper specifikt til de enkelte formål og med panelmedlemmer med stor fagspecifik viden i forhold til den enkelte uddannelse. En anden fordel ved at bruge ad hoc-grupper er, at det er muligt at trække på gruppen i en meget intens udviklingsfase.

3.2 Netværk til erhvervsliv

Universiteterne har brug for et bredt netværk, der omfatter mange forskellige dele af samfundet. Dette sikrer muligheden for at få konkrete input både til uddannelse og forskning, men eksterne kontakter er også vigtige for at få universiteternes kandidater og forskningsresultater ud i verden.

Det er oplagt at benytte aftagerpanelerne til at udvide universitetets og de faglige miljøers netværk til virksomheder og organisationer. Fx kan et aftagerpanel være et afsæt for at arrangere studenter- eller forskerbesøg til de virksomheder, der er repræsenteret i panelet. De faglige miljøer kan også få kontakt til potentielle gæsteforelæsere og projektsamarbejdspartnere gennem aftagerpanelerne. Disse anvendelser af aftagerpaneler er med til at sætte et erhvervsperspektiv på uddannelserne og til at skabe gode forbindelser mellem undervisere, studerende og aftagere.

Grøn Dyst

Danmarks Tekniske Universitet afholdt i 2010 "Grøn Dyst", en studenterkonference med fokus på bæredygtighed, klimateknologi og miljø. Den samlede præmiesum var på 100.000 kr. for de bedste grønne projekter. Deltagelse i dysten gav ECTS-point, og en del af dommerpanelet var rekrutteret direkte fra universitetets centrale aftagerpanel. Projektet var en stor succes og vil blive gentaget i 2012.

Responsibility Day

Copenhagen Business School holder hvert år en intro-dag, kaldet Responsibility Day, for universitetets nye bachelorstuderende. Temaet for dagen er socialt ansvar, og de studerende får en case om emnet ud fra forskellige faglige vinkler. Revisions- og rådgivningsvirksomheden KPMG, der er repræsenteret i aftagerpanelet under dekanen for uddannelse, stillede sig til rådighed som casevirksomhed i 2010. Planerne for intro-dagen var inden afholdelsen blevet drøftet med medlemmerne i panelet.

3.3 Job og karriere

Der er i stigende grad fokus på, hvor og ikke mindst hvor hurtigt universiteternes nyudklækkede kandidater finder et job. Universiteterne har – særligt i de senere år – opprioriteret initiativer, der sigter mod at forbedre dimittenders overgang til arbejdsmarkedet.

Aftagerpanelerne spiller mange forskellige roller i denne sammenhæng. Fx inviterer mange universiteter de virksomheder, der er repræsenteret i aftagerpanelerne, til at deltage i job- og karrieremesser, hvor kommende kandidater og potentielle arbejdsgivere kan møde hinanden.

Et andet eksempel er, at aftagerpaneler bliver brugt til at rekruttere til universiteternes mentorordninger, hvor en medarbejder i en virksomhed er mentor for en kandidatstuderende.

Karriereaften

Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet afholdt i marts 2011 en karriereaften, hvor instituttets aftagerpanel mødte studerende og gav gode råd om vejen til det første job. Arrangementet var en stor succes og vil blive gentaget næste år.

Denne meget direkte form for dialog mellem studerende og folk med erhvervs erfaring kan fx bestå i rådgivning omkring valgfag, valg af specialleemne eller feedback på jobansøgninger og cv. Mulighederne er mange, og mentorordninger har vist sig populære både blandt studerende og erhvervsrepræsentanter.

"Roskilde Universitet har blandt andet brugt et af vores aftagerpaneler til at finde studierelevante praktikpladser til de studerende. Der er også eksempler på, at panelmedlemmer har formidlet kontakt til virksomheder i forbindelse med erhvervsph.d.-forløb"

- Studiechef Inger Rossing Jensen,
Roskilde Universitet

3.4 Strategiarbejde

Mange af universiteterne har et overordnet aftagerpanel, der rådgiver universitetets ledelse og rektor. Panelet fungerer som kontaktflade til aftagerne af universiteternes kandidater, og møderne kan bestå i temadrøftelser af konkrete udfordringer for universitetet eller for samfundet.

Mange universiteter benytter desuden aftagerpaneler som sparringspartnere i forhold til udvikling af universiteternes uddannelsesstrategier. Fx kan universitetet og aftagerpanelernes medlemmer drøfte, hvordan innovation og entreprenørskab kan indgå i uddannelserne, eller hvordan erhvervslivet kan være med til at gøre det mere attraktivt at søge ind på universiteterne.

Der er også eksempler på, at aftagerpanelerne bliver inddraget i universiteternes strategiarbejde på efter- og videreuddannelsesområdet. Panelmedlemmerne har ofte dyb indsigt i efterspørgslen efter forskningsbaseret efteruddannelse, og dette input er værdifuldt for universiteterne i forhold til oprettelsen af nye fag eller måske ligefrem masteruddannelser.

Scenariebrunch for aftagerpaneler

Københavns Universitet inviterede i oktober 2010 sine aftagerpaneler til en 'scenariebrunch' på tværs af fag og brancher. Formålet var at indkredse de udfordringer på uddannelsesområdet, som universitetet skal forholde sig til i fremtiden. Med udgangspunkt i en række fremtidsscenerier fandt aftagerpanelerne frem til, hvilke udfordringer universitetet kommer til at arbejde med fremover for at kunne realisere sine visioner på uddannelsesområdet, fx i forhold til uddannelseskompetencer, nærhed til forskningsmiljø mv. De fandt blandt andet en række "hårde nødder", som skal knækkes, hvis uddannelses kvaliteten skal styrkes. Udfordringerne er spillet ind i den efterfølgende strategiproces.

3.5 Internationalisering

Aftagerpaneler kan være med til at styrke universitetsuddannelsernes internationale dimension.

Fx kan panelmedlemmer fra udenlandske virksomheder eller medlemmer med erhvervskontakter i udlandet give værdifulde input, der sikrer, at de studerende får kompetencer, som de kan anvende både herhjemme og internationalt. Det kan også dreje sig om panelmedlemmer, der repræsenterer internationale virksomheder, som har base eller en afdeling i Danmark.

Panelmedlemmer med en international baggrund kan desuden bidrage til internationalisering ved at stille sig til rådighed som gæsteforelæsere eller mentorer.

”Jeg har oplevet stor lydhørhed over for aftagernes synspunkter. I forbindelse med udviklingen af Global Business Informatics lagde aftagerrepræsentanterne i inspirationsgruppen vægt på, at uddannelsen skulle kombinere dyb faglighed med et globalt aspekt. Danske Bank har afdelinger i 14 lande og efterspørger fagligt stærke kandidater med internationale kompetencer”

- Development Manager Jan Peter Larsen, Danske Bank, som deltog i en inspirationsgruppe, der blev nedsat af IT-Universitetet for at få input til uddannelsen Global Business Informatics.

4. Sammenfatning

Universiteterne er i løbende dialog med aftagere af universiteternes kandidater om behovet for de enkelte uddannelser. Denne dialog sker blandt andet i regi af aftagerpaneler med eksperter repræsentanter, der giver input til udviklingen af nye og eksisterende uddannelser.

Aftagerpanelernes overordnede formål er at indgå i en dialog med universitetet om uddannelsernes kvalitet og relevans og at bidrage til udviklingen af nye og eksisterende uddannelser. Der er mange måder at tilrettelægge denne dialog på, alt efter hvilket universitet, hvilken uddannelse og hvilken branche, det drejer sig om. Universiteterne arbejder også med at sikre, at arbejdet med aftagerpanelerne spiller sammen med andre tiltag om erhvervssamarbejde og aftagerdialog.

Universiteterne har længe været i dialog med virksomheder og andre aftagere om uddannelsernes udvikling. Det er dog ikke længe siden, at aftagerpanelerne blev skrevet ind i universitsloven. På mange områder kan der stadig være udviklingspotentialer, og universiteterne arbejder løbende med at optimere panelerne. Der er dog allerede flere gode eksempler på velfungerende tilgange til arbejdet med aftagerpaneler.

Universiteternes erfaringer viser desuden, at aftagerpanelerne kan have andre funktioner end de opgaver, som de formelt er tiltænkt. Ud over at bidrage til uddannelsernes udvikling er der eksempler på, at aftagerpanelerne er med til at understøtte universitetets netværk til erhvervsliv, de studerendes karrieremuligheder, universitetets strategiarbejde og internationalisering af uddannelserne.

Danske Universiteter er
de danske universiteters
interesseorganisation.
Organisationen fremmer
universiteternes indbyrdes
samarbejde og universitets-
sektorens synlighed og
gennemslagskraft i ind-
og udland.

Danske Universiteter
Fiolstræde 44
1171 København K

www.dkuni.dk

Juni 2011